

AIKAMME KERTOJIA

UMBERTO ECO
Prahan kalmisto

Suomentanut Helinä Kangas

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Italiankielinen alkuteos

Il cimitero di Praga

© RCS LIBRI S.P.A. – MILANO

BOMPIANI 2010

Suomenkielinen laitos © Helinä Kangas ja WSOY 2012

ISBN 978-951-0-38022-2

PAINETTU EU:SSA

Koska sivutapahtumat ovat välttämättömiä ja muodostavat historiallisessa kertomuksessa suorastaan keskeisen osan, olemme ottaneet mukaan sadan kansalaisen hirttämisen yleisellä torilla, kahden munkin polttamisen roviolla, komeetan ilmestymisen: kaikkien näiden kuvaukset vetävät vertoja sadoille turnajaisille, ja niissä on se hyvä puoli, että ne pystyvät taidokkaasti johdattamaan lukijan huomion pois itse pääasiasta.

CARLO TENCA, *La ca' dai cani* (1840)

SISÄLLYSLUETTELO

1. Jos kulkija tuona harmaana aamuna	s. 9
2. Kuka olen?	s. 13
3. Chez Magny	s. 43
4. Isoisän aikaan	s. 64
5. Simone salaseuralaisena	s. 106
6. Turvallisuuspalvelun palveluksessa	s. 122
7. Tuhannen sotajoukossa	s. 141
8. Höyrylaiva Ercole	s. 172
9. Pariisi	s. 193
10. Hämmäntynyt Dalla Piccola	s. 203
11. Joly	s. 205
12. Yö Prahassa	s. 229
13. Dalla Piccola kieltää olevansa Dalla Piccola	s. 253
14. Biarritz	s. 254
15. Dalla Piccola redivivus	s. 275
16. Boullan	s. 279

17. Kommuunin päivät	s. 282
18. Pöytäkirjat	s. 310
19. Osman Bey	s. 323
20. Venäläisiä?	s. 330
21. Taxil	s. 337
22. 1800-luvun paholainen	s. 357
23. Kaksitoista hyvin käytettyä vuotta	s. 391
24. Yömessu	s. 445
25. Ajatusten selkiytyminen	s. 469
26. Lopullinen ratkaisu	s. 480
27. Kesken jäänyt päiväkirja	s. 502
Tarpeettomia tieteellisiä taustatietoja	s. 515
Kuvien lähdeluettelo	s. 521

I

JOS KULKIJA TUONA HARMAANA AAMUNA

JOS KULKIJA TUONA harmaana maaliskuun aamuna vuonna 1897 olisi vaaraa uhmaten ylittänyt place Maubertin, tai la Maubin, kuten alamaailma sitä kutsui (aukio oli ollut jo keskiajalla yliopistoelämän keskus, jolloin se täyttyi *Vicus Stramineuksella* eli rue du Fouarrella sijaitsevan filosofisen tiedekunnan opiskelijoista, ja myöhemmin se tuli kuuluisaksi Étienne Doletin kaltaisten ajatuksenvapauden puolustajien mestauspaikkana), hän olisi huomannut seisovansa yhdessä niistä harvoista Pariisin kolkista jotka olivat säästyneet paroni Haussmannin purkutoimilta, löyhkäävien kujien tihentymässä, jonka halkaisema Bièvrejoki siinä kohdassa vielä pulppusi ulos metropolin sisuksista, minne se oli jo ajat sitten kahlehdittu, virraten sitten kuumeisena, korisevana ja matoja kuhisevana läheiseen Seineen. Place Maubertilta, jonka jo rikkoi boulevard Saint-Germain, avautui lisää risteileviä pikkukatuja, kuten rue Maître-Albert, rue Saint-Séverin, rue Galande, rue de la Bûcherie, rue Saint-Julien-le-Pauvre sekä rue de la Huchette kurjine hotelleineen, joiden legendaarisen ahneet, useimmiten auvergnelaiset omistajat veloittivat frangin ensimmäisestä yöstä ja neljäkymmentä sentiimiä seuraavista (sekä kaksikymmentä souta lisää, jos halusi lakanat).

Jos kulkija sitten olisi kääntynyt kadulle, josta myöhemmin tuli rue Sauton mutta jonka nimi vielä tuolloin oli rue

d'Amboise, hän olisi havainnut oluttuvaksi naamioidun portolan ja tavernan, jossa tarjottiin huonoa viiniä ja ruokaa kahdella soulla (mikä oli jo silloin vähän, mutta sen enempään Sorbonnen opiskelijoilla ei olisi ollut varaakaan), sekä niiden välistä avautuvan umpikujan, jota kutsuttiin impasse Maubertiksi mutta joka oli ennen ollut nimeltään cul-de-sac d'Amboise ja jonka varrella oli vielä aiempina vuosina sijainnut eräs *tapis-franc* (alamaailman kielellä »kapakka», yleensä jonkun entisen rikollisen isännöimä kurja krouvi, joka oli vastavapautuneiden vankeiden suosiossa), ja kuja oli tullut surullisen kuuluisaksi myös siksi, että 1700-luvulla siellä olivat pitäneet laboratoriotaan kolme tunnettua myrkyneittäjätärtä, jotka eräänä päivänä olivat löytyneet kuolleina, tislauslaitteistaan nouseviin höyryihinsä tukehtuneina.

Samaisen kujan päässä oli lähes huomaamaton vanhojen tavaroiden liike, jonka haalistuneessa kylvissä luki suurellisesti *Brocantage de Qualité*. Näyteikkuna oli paksun pölykerroksen peitossa, eikä esille asetettuja tavaroita tai kaupan sisätiloja olisi muutenkaan erottanut kovin hyvin, sillä puukehikon ympäröivät lasiruudut olivat hädin tuskin kahdenkymmenen senttimetrin kokoisia. Ikkunan vieressä oli suljettu ovi ja soittokellon narun vieressä lappu jossa luki, että liikkeen omistaja oli väliaikaisesti poissa. Jos ovi olisi poikkeuksellisesti ollut auki, sisään astuva olisi tuossa hämärässä loukossa erottanut huojuvilla hyllyillä ja muutamalla yhtä huteralla pöydällä sekalaisen kokoelman esineitä, jotka ensi alkuun saattoivat vaikuttaa houkuttelevilta mutta jotka lähemmässä tarkastelussa osoittautuivat täysin kelvottomiksi minkäänlaiseen rehelliseen kaupankäyntiin, vaikka ne olisi tarjottu kuinka huokeaan hintaan. Siellä oli muun muassa takkapuiden kannatinpari, joka olisi ollut häpeäksi mille tahansa tulisijalle, sininen heilurikello, jonka emalointi oli pahasti rapissut, kirjailtuja pieluksia, jotka olivat ehkä aikoinaan

olleet värikkäitä, kukkatelineitä joissa oli halkeilleita, amoriinikoristeisia ruukkuja, sekatyylisiä keikkuvia sohvapöytiä, ruostunut rautainen kirjepaperikori, merkillisiä polttokuvioituja rasioita, hirveitä kiinalaisaiheisia helmiäsviuhkoja, kaulanauha, joka saattoi olla meripihkaa, valkoiset villakengät, joissa oli vuorikristalleilla koristellut soljet, lohkeillut rintakuva Napoleonista, perhoskokoelma, jonka lasi oli säröillä, erivärisiä marmorihedelmiä himmentyneen lasikuvun alla, kookospähkinöitä, vaatimattomia kukka-aiheisia vesivärimaalauksia kansioissaan, muutama kehystetty dagerrotypia (jotka eivät vielä tuohon aikaan edes olleet antiikkia) – ja jos joku olisi erehtynyt kiinnostumaan jostakin noista hädänalaisilta perheiltä ulosmitatuista häpeällisistä rojuista ja liikkeen erittäin epäluuloisen omistajan nähdessään tiedustellut sen hintaa, hän olisi kuullut summan, joka olisi saanut kaikkein kieroutuneimmankin antikvaarisia hirviömäisyyksiä haalivan keräilijän lannistumaan.

Jos kävijä sitten jonkin kulkuluvan nojalla olisi astunut sisään toisesta ovesta, joka johti liikkeestä talon ylempiin kerroksiin, ja noussut ylös huojuvia kierreportaita, jotka olivat tyypillisiä tuollaisille julkisivultaan tuskin ulko-oveaan leveämmille pariisilaistaloille (niissä kortteleissa, joissa rakennukset nojasivat ahtaasti toisiinsa), hän olisi saapunut suureen salonkiin, jossa ei näkynyt samanlaista sekalaista tavaraa kuin alakerrassa vaan aivan toisenmoista esineistöä: empiretyylinen pöytä, jossa oli kolme kotkanpääkoristeista jalkaa, siivellisen sfinksin kannattelema konsolipöytä, barokkityylinen vaatekaappi, mahonkihyllykkö, jossa oli satakunta marokkiinahan sidottua kirjaa, »amerikkalaistyylinen» kirjoituslipasto, jossa oli rullattava kansi ja paljon pieniä laatikoita kuin sekretäärissä. Ja jos kävijä olisi astunut viereiseen huoneeseen, hän olisi nähnyt ylellisen pylvässängyn ja talonpoikaistyyllisen *étagère*n, jossa komeili Sèvresin posliinia, turkkilainen vesipiippu, suuri alabasterimalja

ja kristallimaljakko, ja takaseinällä paneelit, joihin oli maalattu mytologisia aiheita, kaksi suurta öljymaalausta, jotka esittivät historian ja komedian muusia; lisäksi seinillä riippui itämaisia barracan-kaapuja ja kašmirviittoja, vanha pyhiinvaeltajan kenttäpullo, ja nurkassa oli pesuvateline, jonka hyllytasolla näkyi hienolaatuisia toalettarvikkeita – siis kaiken kaikkiaan bisarri kokoelma erikoisia, kalliita esineitä, jotka eivät niinkään kertooneet johdonmukaisesta ja hienostuneesta mausta kuin mahtailavasta ylellisyydenhalusta.

Palatessaan ensimmäiseen salonkiin kävijä olisi erottanut huoneen ainoan ikkunan edessä, jonne hämärältä umpikujalta siivilöityi heikkoa valoa, kirjoituspöydän ääressä istuvan aamutakkiin kietoutuneen vanhan miehen, ja onnistuessaan kurkkimaan tämän olan ylitse hän olisi huomannut tämän kirjoittavan tekstiä, jota alamme nyt lukea ja josta Kertoja silloin tällöin tekee yhteenvedon ollakseen pitkästyttämättä Lukijaa ylen määrin.

Mutta Lukija älköön odottako, että Kertoja paljastaisi yllätyksekseen tunnistaneensa miehen yhdeksi jo aiemmin mainituista henkilöistä, sillä (kertomuksen ollessa vasta aluillaan) ketään ei ole vielä mainittu nimeltä, eikä Kertoja itsekään tiedä salaperäisen kirjoittajan henkilöllisyyttä vaan toivoo saavansa sen selville yhdessä Lukijan kanssa, kun he molemmat ryhtyvät uteliaina seuraamaan paperiensa ylle kumartuneen vanhuksen kynänjälkiä.

KUKA OLEN?

24. maaliskuuta 1897

MINUA HIUKAN HÄMMENTÄÄ ruveta kirjoittamaan, ikään kuin paljastamaan sisikuntaani, vain siitä syystä, että olen saanut siihen käskyn – no, ei nyt sentään, sanokaamme kehotuksen – eräältä saksalaiselta (tai itävaltalaiselta, mutta se on aivan sama) juutalaiselta. Kuka olen? Ehkä on valaisevampaa yrittää selvittää intohimojani kuin elämäni tosiasioita. Ketä rakastan? Silmiäni eteen ei piirry rakastettuja kasvoja. Tiedän rakastavani hyvää ruokaa: väristys lävistää ruumiini, kun joku vain mainitseekin ravintola La Tour d'Argent. Onko se rakkautta?

Ketä vihaan? Juutalaisia, sanoisin vaistomaisesti, mutta se, että taivuini niin kuuliaisesti tuon itävaltalaisen (tai saksalaisen) lääkärin yllytykseen, puhuu sen puolesta, että minulla ei ole mitään noita kirottuja juutalaisia vastaan.

Tiedän heistä vain sen, mitä isoisäni minulle opetti: »Juutalaiset ovat mitä jumalattomin kansa», hän valisti minua. »He lähtevät siitä, että hyvän täytyy toteutua jo maan päällä eikä tuonpuoleisessa. Joten he toimivat yksinomaan tämän maailman valloittamiseksi.»

Juutalaisten haamu synkensi poikavuoteni. Isoisä kuvaili heidän vakoilevia, kauhistuttavan epärehellisiä silmiään, lipeviä hymyjään, hampaiden yläpuolelle kohoavia hyeenanhuuhaan, raskaita, saastuneita, eläimellisiä katseitaan, vihan kaiva-

mia levottomia juonteita nenän ja huulten välissä, nenää, joka on kuin jonkin eksoottisen linnun nokka... Ja itse silmä sitten, niin, silmä... Kuumeisena se väreilee paahdetun leivän värisen pupillin ympärillä paljastaen sairaan maksan, joka on turmeltunut kahdeksantoista vuosisataa kestäneen vihan synnyttämisestä eritteistä, sitä ympäröivät lukemattomat pikku rypyt, jotka iän myötä vain syvenevät, niin että jo kaksikymmenvuotiaana juutalainen näyttää kuihtuneelta vanhukselta. Hänen hymyillessään, isoisä selitti, turvonnet luomet sulkeutuvat jättäen näkyviin vain ohuen viirun merkinä oveluudesta, joidenkin mielestä himokkuudesta... Ja kun olin vähän vanhempi, hän teki minulle tiettäväksi, että juutalainen on paitsi turhamainen kuin espanjalainen, sivistymätön kuin kroaatti, ahne kuin levantilainen, kiittämätön kuin maltalainen, röyhkeä kuin mustalainen, likainen kuin englantilainen, lipevä kuin kalmukki, ylimielinen kuin preussilainen ja juoruileva kuin astilainen, myös aviollisesti uskoton – hillitön himokkuus johtuu ympärileikkauksesta, joka tekee juutalaiset kyvykkäämmiksi, ja heidän kääpiömäinen ruumiinrakenteensa on luonnottomassa epäsuhdassa tuon puollittain silvotun kasvannaisen paisumiskykyyn.

Vuosikausia juutalaiset tulivat uniini joka ikinen yö.

Onneksi en ole milloinkaan tavannut heikäläisiä, lukuun ottamatta erästä pientä porttoa Torinon getossa, kun olin nuorukainen (tosin vaihdoin hänen kanssaan vain pari sanaa) ja mainitsemaani itävaltalaista (tai saksalaista, mutta samantekevää) lääkäriä.

Saksalaisia olen tuntenut, ja olen jopa tehnyt heille töitä: alin kuviteltavissa oleva ihmislaji. Saksalainen tuottaa keskimäärin kaksi kertaa enemmän ulostetta kuin ranskalainen. Tämä johtuu suolen toiminnan yliaktiivisuudesta aivotoimintaan nähden, mikä osoittaa heidän fysiologisen alempiarvoisuutensa. Barbaa-

rihyökkäysten aikoihin germaanijoukot jättivät kulkureiteilleen kohtuuttomat määrät ulostemassaa. Ja vielä viime vuosisatoinakin ranskalainen matkaaja tiesi heti ylittäneensä Elsassin rajan nähdessään kaduilla lojuvien ulosteiden epätavallisen suuren koon. Eikä siinä vielä kaikki: saksalaisille on tyypillistä *bromhidroosi*, eli poikkeuksellisen epämiellyttävä hienhaju, ja heidän virtsansa sisältää todistetusti kaksikymmentä prosenttia tyypeä, kun muilla roduilla sitä on ainoastaan viisitoista.

Saksalainen kärsii jatkuvista suolistovaivoista, jotka johtuvat liiallisesta oluenjuonnista ja sianlihamakkaroista, joita hän ahtaa mahansa täyteen. Ainoalla Münchenin-matkallani näin eräänä iltana kaupunkilaisia istumassa noissa kuin maallistuneissa katedraaleissa, jotka ovat savuisia kuin englantilainen satama ja haisevat ihralta ja laardilta – jopa pariskuntia, mies ja nainen kourassaan olutkolpakot, joilla sammuttaisi vaikka kokonaisen norsulauman janon, nenät yhdessä eläimelliseen küherteluun syventyneinä, kuin toisiaan haistelevat koirat, puskahdellen röhönauruun, päästellen kurkustaan epämiellyttäviä ääniä, kasvot ja raajat ikuisen rasvakerroksen peitossa, joka kiiltää kuin öljy antiikin gladiaattoreiden iholla.

He haukkaavat suunsa täyteen *Geistiaan*, mikä tarkoittaa henkeä, mutta se on mallasjuoman henki, joka tylsistyttää heidät lapsesta lähtien ja selittää sen, miksi Reinin tuolla puolen ei ole koskaan tuotettu mitään merkittävää taidetta lukuun ottamatta muutamaa taulua, jotka kuvaavat vastenmielisiä synkänäamoja, ja paria kuolettavan pitkäveiteistä runoa. Puhumattakaan heidän musiikistaan: jätän aivan omaan arvoonsa sen synkän metelöivän Wagnerin, joka nykyään turruttaa ranskalaistenkin pään, mutta vähän kuulemani perusteella myös heidän Bachinsa sävellykset ovat täysin harmoniaa vailla, kylmiä kuin talvinen yö, ja sen Beethoven-nimisen miehen sinfoniat ovat suoranaisia moukkamaisuuden orgioita.

...Vuosikausia juutalaiset tulivat uniini joka ikimen yö... (s. 14)

Liiallisen oluenjuonnin vuoksi saksalaiset eivät itse käsitä vulgaariuttaan, jonka huippu on se, että he eivät edes häpeä olla saksalaisia. He ovat ottaneet vakavasti Lutherin kaltaisen mässäilevän ja irstailevan munkin (voiko nunnan kanssa mennä naimisiin?) vain siksi, että tämä runteli Raamatun kääntämällä sen heidän kielelleen. Kuka se sanoikaan, että saksalaiset ovat käyttäneet hyväkseen Euroopan kahta tärkeintä huumausainetta, alkoholia ja kristinuskkoa?

Saksalaiset pitävät itseään syvällisinä, koska heidän kielen­sä on epämääräistä, siinä ei ole ranskan kielen selkeyttä, eikä se koskaan ilmaise tarkasti mitä sen pitäisi, niin että kukaan saksalainen ei ikinä oikein tiedä, mitä halusi sanoa – ja erehtyy pitämään tätä epävarmuutta syvällisyytenä. Saksalaiset ovat samantaisia kuin naiset, heistä ei ikinä ota lopullista selvää. Tämän ilmaisukyvyttömän kielen, jonka verbejä joutuu lukiessa ärsyttävästi haeskelemaan, koska ne eivät koskaan ole siellä missä niiden pitäisi, isoisäni valitettavasti pakotti minut opettelemaan, mikä ei ole ihme hänen itävaltalaisympatiansa huomioon ottaen. Siitä lähtien olen vihannut saksan kieltä yhtä paljon kuin jesuiittaa, joka opetti sitä hakkaamalla rystysiäni karttakepillä.

Gobineau kirjotettua rotujen eriarvoisuudesta vaikuttaa siltä, että kun joku puhuu pahaa vierasmaalaisista, hän tekee sen korostaakseen oman kansansa paremmuutta. Minulla ei ole tällaisia harhakuvitelmia. Sen jälkeen kun minusta tuli ranskalainen (mitä olin jo muutenkin puoliksi, sillä äitini oli ranskalainen), olen tajunnut, että uudet maanmieheni ovat tavattoman laiskoja, huijarimaisia, kaunaisia, kateellisia ja ylpeitä siinä määrin, että pitävät kaikkia muita villi-ihmisinä, ja lisäksi täysin kyvyttömiä ottamaan vastaan moitteita. Mutta olen myös todennut, että jos ranskalaisen haluaa saada tunnustamaan jonkin oman kansansa heikkouden, kannattaa parjata jotakin toista, sanoa

esimerkiksi »meillä puolalaisilla on se ja se vika», ja koska ranskalainen ei halua jäädä missään asiassa häviölle, ei edes pahassa, hän vastaa oitis »ei ei, me täällä Ranskassa olemme vielä paljon kurjempia», ja niin hän alkaa haukkua maanmiehiään, kunnes tajuaa menneensä lankaan.

Ranskalaiset eivät rakasta lähimmäistään, eivät edes silloin, kun näistä on heille hyötyä. Kukaan ei ole yhtä huonotapainen kuin ranskalainen majatalonpitäjä, joka käyttäytyy kuin vihaisi asiakkaitaan (mikä ehkä onkin totta) ja toivoisi että nämä lähtisivät pois (mikä taas ei ole totta, sillä ranskalainen on erittäin ahne). *Ils grognent toujours*. Yrittäkääpä kysyä heiltä jotakin: *sais pas, moi*, mistä minä tiedän, he vastaavat rypistellen huuliaan aivan kuin pierisivät.

Ranskalaiset ovat pahoja. He tappavat silkasta ikävystymisestä. Ranska on ainoa maa, joka piti kansalaisensa vuosikausia työntouhussa katkaisuttamalla heillä toistensa kauloja, kunnes Napoleon keksi ohjata heidän vihansa muihin rotuihin ja marsitti heidät tuhoamaan Euroopan.

Ranskalaiset ylpeilevät muka vahvalla valtiollaan, mutta samalla he yrittävät jatkuvasti murentaa sitä: kukaan ei ole ranskalaista innokkaampi rakentamaan barrikadeja milloin mistäkin syystä ja heti kun tuuli kääntyy, usein edes tajuamatta miksi, ja ryntäämään kadulle kaikenkarvaisen roskasakin yllytyksestä. Ranskalainen ei oikein tiedä, mitä hän haluaa, paitsi sen, että hän ei halua sitä, mitä hänellä on. Ja sen sanoakseen hän ei osaa kuin laulaa lauluja.

Ranskalaiset luulevat, että koko maailma puhuu ranskaa. Tämän osoitti muutama vuosikymmen sitten se nerokas Lucas – hän väärensi kolmekymmentätuhatta asiakirjaa paperille, jonka hän oli saanut varastamalla Bibliothèque Nationalen vanhoista kirjoista esilehdet, jäljitellen taitavasti eri käsialoja, joskaan ei niin taitavasti kuin minä... Hän myi niitä läjäpäin korkeaan

hintaan sille tyhmälle Chaslesille (suuri matemaatikko, kuulemma, ja Tiedeakatemian jäsen, mutta täysi tollo.) Eikä ainoastaan Chasles, vaan monet hänen akatemiakollegansa uskoivat hetkeäkään epäilemättä, että Caligula, Kleopatra ja Julius Caesar olivat kirjoittaneet kirjeensä ranskaksi, ja että ranskaksi kirjoittivat toisilleen myös Pascal, Newton ja Galileo, vaikka lapsikin tietää, että tuon ajan tiedemiehet käyttivät latinaa. Oppineilla ranskalaisilla ei ollut aavistustakaan, että muut kansat saattaisivat puhua jotakin muuta kieltä. Lisäksi noissa väärennyissä kirjeissä luki, että Pascal oli keksinyt painovoiman jo kaksikymmentä vuotta ennen Newtonia, mikä riitti sokaisemaan kansalliseen ylimielisyyteensä tikahtuvat sorbonnelaiset.

Ehkä tietämättömyys on seurausta heidän saituudestaan – kansallinen vitsaus, jota he itse pitävät hyveenä kutsuen sitä säästäväisyydeksi. Vain tässä maassa on voitu rakentaa kokonainen näytelmä saiturin ympärille. Père Grandetista puhumattakaan.

Saituus näkyy heidän pölyisistä asunnoistaan, ikivanhoista tapeteista, esi-isien aikaisista kylpysoikoista, huojuvista puisista kierreportaista, joiden on tarkoitus säästää tilaa. Oksastakaa, kuten kasveille tehdään, ranskalainen juutalaiseen (mielellään saksalaisyntyiseen), niin tulokseksi tulee se, mikä se mikä meillä nyt on, kolmas tasavalta...

Ranskalaiseksi päätin tulla siksi, että en enää kestänyt olla italialainen. Syntyjäni piemontelaisena koin olevani vain karikatyyri gallialaisesta, ja vielä ajatuksiltani rajoittuneempi. Mikä tahansa uusi asia lamaannuttaa piemontelaiset, kaikki yllättävä kauhistuttaa heitä; heidän saamiseen liikkeelle Molempain Sisilian kuningaskuntaan asti (garibaldiinien joukoissa oli tosin hyvin vähän piemontelaisia) tarvittiin kaksi ligurialaista, intomielinen Garibaldi ja Mazzinin kaltainen pahanilmanlintu. Puhumattakaan

siitä, mitä kaikkea näin, kun minut lähetettiin Palermoon (milloin se olikaan? Täytyy yrittää miettiä). Ainoastaan Dumas turhamaisuudessaan rakasti heitä, kenties siksi, että he imartelivat häntä enemmän kuin ranskalaiset, jotka loppujen lopuksi pitivät häntä puoliverisenä. Napolilaisille ja sisilialaisille Dumas taas oli mieleen, koska nämä ovat itsekin mulatteja, vaikkakaan syynä ei ole huorahtavan äidin hairahdus vaan sukupolvia jatkunut historia: he ovat syntyneet epäluotettavien levanttilaisten, hikisten arabien, rappeutuneiden itägoottien risteytymisestä, ja hybrideiltä esi-isiltään he ovat perineet näiden kaikkein huonoimmat puolet, saraseeneilta saamattomuuden, švaabeilta julmuuden, kreikkalaisilta päättämättömyyden ja taipumuksen loppumattomaan löpöttelyyn aina hiustenhalkomiseen saakka. Ja katsokaapa, miten napolilaiset katupojat keräävät muukalaisien katseita työntämällä spagettia kurkkuunsa paljain käsin pilaantuneen tomaatin valuessa rinnuksille. En muistaakseni ole moista omin silmin nähnyt, mutta tiedän, että näin on.

Italialainen on epäluotettava, valheellinen, alhainen, petollinen, hän tarttuu mieluummin tikariin kuin miekkaan, ennemmin myrkkyyn kuin lääkkeeseen, hän on lipevä neuvotteluissa ja johdonmukainen ainoastaan häilyvydessään – ja olen omin silmin nähnyt, kuinka bourbonien kenraaleille kävi, kun Garibaldin seikkailijat ja piemontelaiset kenraalit saapuivat.

Kaikki johtuu siitä, että italialaisia on muovannut ennen muuta papisto, joka on ollut heidän ainoa todellinen hallituksensa sen jälkeen, kun barbaarit sodomisoivat Rooman viimeisen, turmeltuneen keisarin kristinuskon murrettua tuon vanhan maineikkaan rodun ylpeyden.

Papit... Miten minä heihin alkujaan tutustuin? Varmaankin isoisäni luona; hämärästi mieleeni muistuvat pälyilevät katseet, huonot hampaat, pahanhajuiset hengitykset, hikiset kädet, jotka yrittivät hivellä niskaani. Iljettävää. He ovat laiskoja ja kuuluvat

vaaralliseen luokkaan, samaan kuin varkaat ja kiertolaiset. Mies pyrkii papiksi tai munkiksi vain elääkseen joutilaisuudessa, ja joutilaisuuden takaa heidän suuri lukumääränsä. Jos pappeja olisi sanokaamme vain yksi tuhannesta, heillä olisi niin paljon tekemistä, ettei heillä olisi aikaa loikoilla ja mässäillä salvokukkoja. Ja kaikkein kelvottomimpien pappien joukosta hallitus valitsee typerimmät ja nimittää nämä piispoiksi.

Pappeja alkaa käyskennellä ympärillä heti, kun uusi ihminen on nähnyt päivänvalon: he kastavat vastasyntyneen, lapsi kohtaa heidät uudelleen koulussa, jos hurskastelevat vanhemmat ovat uskoneet tämän heidän huostaansa, sitten seuraavat ensikommunio, pyhäkoulu ja konfirmaatio; häöpäivänä pappi kertoo, mitä makuuhuoneessa saa tehdä, ja seuraavana päivänä hän kysyy ripissä, kuinka monta kertaa vastaaninut sen teki, kiihottuakseen itse ristikon takana. He puhuvat sukupuolivietistä kauhistellen, mutta heidän näkee joka päivä nousevan sukurutsaisesta vuoteesta pesemättä edes käsiään ja lähtevän syömään ja juomaan herraansa voidakseen sitten kusta ja paskantaa hänet.

He toistelevat, että heidän valtakuntansa ei ole tästä maailmasta, mutta haalivat itselleen kaiken, minkä käsiinsä saavat. Sivilisaatiomme ei saavuta täydellisyyttään, ennen kuin viimeisen kirkon viimeinen kivi on pudonnut viimeisen papin päälle ja maailma vapautuu tästä viheliäisestä joukkiosta.

Kommunistit ovat levittäneet ajatusta, että uskonto on oopiumia kansalle. Mikä onkin totta, sillä sitä tarvitaan suitsemaan houkutuksille alttiita alamaisia, ja ilman uskontoa barrikadeilla olisi kaksinkertainen määrä ihmisiä, kun taas Pariisin kommuunin päivinä heitä ei ollut riittävästi ja heidät voitiin nitistää tuosta vain. Mutta sen jälkeen, kun se itävaltalaislääkäri puhui minulle käyttämänsä kolumbialaisen aineen vaikutuksista, väittäisin että uskonto on kansalle myös kokaiinia, sillä se on

...He ovat ottaneet vakavasti Lutherin kaltaisen mässäilevän ja irstailevan munkin (voiko nunnan kanssa mennä naimisiin?) vain siitä syystä, että tämä runteli Raamatun kääntämällä sen heidän kielelleen... (s. 17)